

Deborah Walberg

Tradicija i propaganda venecijanske ikone *Madonna della Pace*

Ovaj članak razmatra jedan od manje poznatih čudotvornih prikaza u Veneciji - ikonu Hodegetrije iz ranog 14. stoljeća iz dominikanskog samostana SS. Giovanni e Paolo. Ikona je jedinstvena zbog svoje povijesti među mnogim čudotvornim prikazima u Veneciji i zbog svoje funkcije. Sliku je iz Konstantinopola 1350. godine poslao Polo Morosini, čija je obitelj imala snažne veze s dominikancima. Bila je postavljena na oltaru kapitulske dvorane u samostanu gdje je stajala 150 godina, ali je nakon požara 1485. donesena odluka o gradnji zasebne kapelice za ikonu u okviru velikih građevinskih poduhvata iniciranih od obližnje Scuole Grande di San Marco. Rezultat je bio način promocije ove ikone kojim se približila najznačajnijoj ikoni u gradu, Nicopei, zaštitnici *Serenissime*. Umjesto izvođenja čudotvornih djela ili vezivanja uz pučku pobožnost, fratri su je smišljeno predstavljali i prikazivali kao ikonu pred kojom je svetom Ivanu Damašćaninu ozdravila ruka nakon amputacije učinjene za ikonoklastičkog cara Lava Isaurijskog. Ikona je ubrzo stekla ugled razrješiteljice obiteljskih sporova, poticana od strane dominikanaca koji su se nudili kao posrednici u takvim slučajevima, da bi se izbjeglo uplitanje odvjetnika i plaćanje pozamašnih sudskih troškova. Istovremeno grčka ortodoksna zajednica Venecije, koja je djelovala bez vlastite crkve do druge polovice 16 stoljeća, okupljala se svake subote i pjevala litanije pred ikonom, te je nastavila ovaj zavjetni običaj sve do kasnog 17. stoljeća. Napisana su tri pamfleta koja daju povijesni okvir ovoj ikoni: 1636., 1647. i 1675. godine. Dva su bila višejezična izdanja, napisana na talijanskom, latinskom i grčkom, što je dokaz velikog broja sljedbenika među Venecijancima. Ti pamfleti, napisani od strane dominikanaca i njihovih suradnika, nastojali su utemeljiti legendu o svetom Ivanu Damašćaninu, dajući joj povijesnu vjerodostojnost vezujući je uz pisanja crkvenih otaca namjesto korištenja kasnosrednjovjekovnih narodnih legendi. Takvim pristupom dominikanci su otvorili put ikoni za sudjelovanje u protureformacijskoj borbi protiv hereze i pravoslavnih shizmatika u ranom periodu moderne Venecije.